

ADVIES

CRB 2017-0329

Samen met de overheid werken aan een sterke
circulaire waardeketen van de papier-,
grafische en uitgeverijsector

Advies

**Samen met de overheid werken aan een sterke circulaire waardeketen
van de papier-, grafische en uitgeverijsector**

**Brussel
27-02-2017**

Inbehandelingneming

De sociale partners van de Belgische papier-, grafische en uitgeverijsector, verenigd in de bijzondere raadgevende commissie (brc) voor het Papier van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB), hebben zich via hun brief van 21 augustus 2014 rechtstreeks gericht tot de co-formateurs van de regering Michel I, zijnde de heer Charles Michel huidige eerste minister (CCE 2014-1441) en de heer Kris Peeters huidige Vice-eersteminister en Minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse handel (CRB 2014-1440).

In deze brief kondigen de sociale partners uit de sector de oprichting van een "Taskforce 2020 over de toekomst van de papier-, de grafische en de uitgeverijsector" aan. Deze taskforce kreeg tot opdracht om te werken aan een verslag over de toekomst van de sector in België.

In dit verslag zal de Taskforce aanbevelingen formuleren om een dynamische en creatieve sector te ontwikkelen.

In het verlengde van de studie "Het ecosysteem van de waardeketen van de papier-, grafische en uitgeverijsector" (CCE 2017-0313, als bijlage), die het eerste deel vormt van dit verslag, hebben de sociale partners uit de sector besloten om reeds naar buiten te komen met een eerste reeks aanbevelingen in de vorm van een advies.

Advies

Internationale, demografische, sociologische en technologische evoluties treffen de waardeketen van de papier-, grafische en uitgeverijsector hard. Hierdoor staan een aantal onderdelen van deze waardeketen zwaar onder druk. In de hierbij gaande studie "Het ecosysteem van de waardeketen van de papier-, grafische en uitgeverij sector" (CCE 2017-0313, als bijlage) worden deze evoluties uitvoerig beschreven.

Deze studie is het eerste deel van een tweedelige studie in de context van de door de bijzondere raadgevende commissie (brc) voor het Papier opgerichte "Taskforce 2020 over de toekomst van de papier-, de grafische en de uitgeverijsector".

Deze studie heeft drie doelstellingen: de identificatie van uitdagingen waar de papier- en grafische sector mee wordt geconfronteerd; het aanduiden van de noodzakelijke oplossingsstrategieën die de sector kunnen helpen bij het elimineren van obstakels die de (her)waardering van de sector in de weg staan; en het formuleren van mogelijke beleidsmaatregelen om dit ecosysteem te ondersteunen.

Het uiteindelijke doel van deze studie bestaat erin te onderzoeken hoe de industrie en de overheid het Belgische ecosysteem van de papier- en grafische sector duurzaam kunnen bestendigen, zowel in de economische als in de culturele betekenis. Economisch blijft deze sector van significant belang wat omzet, winstmarges, export en tewerkstelling betreft. Cultureel draagt de leefbaarheid van deze sector bij tot de pluraliteit van het Belgische mediaweefsel.

Uit het eerste deel van de studie blijkt dat bepaalde beslissingen van de overheid de toestand van deze waardeketen ten goede of ten slechte kunnen beïnvloeden. De sociale partners uit de sector willen de verschillende overheidsniveaus hierop attent maken.

Werken aan een positief milieu-imago voor de sector

Een belangrijke bedreiging voor de hele sector is het relatief slechte milieu-imago dat door sommigen aan de waardeketen van de papier-, grafische en uitgeverijsector wordt aangemeten. Dit negatiever milieu-imago is voor de Europese en Belgische papiersector in het bijzonder echter onterecht. Dit blijkt uit de hoge recyclagegraad van bijna 90 procent in België tegenover de goede gemiddelde recyclagegraad van 75 procent voor heel Europa¹. De sector zal, samen met haar belangenverenigingen, nog sterker moeten inzetten om het mindere milieu-imago van papier als informatiedrager te verminderen. Het publiek is er niet altijd van op de hoogte dat de ecologische voetafdruk van digitale toestellen vaak groter is dan die van papier, zeker als men rekening houdt met de elektriciteitsconsumptie van deze toestellen en met de afvalberg van gedumpte digitale toestellen, die zowel gevaarlijkere als moeilijker afbreekbare stoffen bevatten dan papieren afvalproducten.

Het is dus belangrijk om de lezer op papierdrager geen schuldgevoel aan te praten. De recyclage van papier in België en Europa scoort immers zeer goed en is zeker niet meer vervuilend dan het alternatief. De overheid kan een belangrijke rol spelen om een positief milieu imago te promoten voor de sector.

¹ <http://www.smitherspira.com/news/2014/june/current-state-of-the-paper-packaging-market>

Duurzame transformatie-initiatieven ondersteunen

De papiersector investeert volop in nieuwe productietechnieken, zoals de inkjettechnologie en de computer to print techniek, die voor een substantiële verlaging van de uitval zorgen en zowel het grondstoffen- als materiaalverbruik aanzienlijk doen dalen. Deze investeringen kaderen binnen een streven van de papiersector naar een 100% circulaire economie.

De sociale partners uit de sector vragen aan de regering om hun duurzame transformatie initiatieven te versnellen door hen via concrete (financiële) maatregelen te ondersteunen.

De kosteloze vrije keuze behouden tussen een papieren of een elektronische factuur

De overheid moet de consument in deze context van de twee vorige aanbevelingen ook de kosteloze vrije keuze blijven garanderen tussen een papieren of een elektronische factuur. Een vrije keuze die de heer Peeters, vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, heeft aangegeven te willen verder verzekeren².

Adequate anti-dumping regelgeving en eerlijke mededinging verzekeren

De lokale productie van papier bestemd voor kantoorpapier, commercieel drukwerk en publishing lijdt sterk onder de voortschrijdende digitalisering. Daarenboven wordt de papierproductie in België nu sterk bedreigd door het verhoogde risico van internationale dumpingprijzen als gevolg van de mogelijke toekenning van de status van markteconomie aan China.

De sociale partners uit de sector verwijzen in deze context ook naar de brief die ze op 4 februari 2016 richtten aan de heer Michel, eerste minister (CCE 2016-0341), aan de heer Peeters, vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse handel, en aan de heer Reynders, vice-eersteminister en minister van Buitenlandse zaken, waarin ze duidelijk aangeven dat er voor hen geen sprake kan zijn van de toekenning van de status van markteconomie aan China zonder een duidelijke impactanalyse voor de Belgische economie, en in het bijzonder voor de Belgische papier- en grafische sector.

In het kader van de oplossing dat de Europese Commissie aan het uitwerken is voor deze problematiek, wijzen de sociale partners uit de sector verder ook op het feit dat de Belgische regering de verantwoordelijkheid heeft om een eerlijke mededinging te garanderen. Hiervoor moet de Belgische regering binnen de Europese Raad in het kader van een mogelijke toekenning van de market status aan China een evenwaardige en adequate anti-dumpingregelgeving verdedigen.

Papieren zakken als duurzaam alternatief voor plastic zakken behandelen

De verpakkingsindustrie kent op dit ogenblik een positieve evolutie dankzij o.a. de groeiende populariteit van e-commerce en de daarmee gepaard gaande individuele verzendingen. Ook demografische en sociologische factoren zoals de vergrijzing en de groei van eenpersoonshuishoudens doen de nood aan aangepaste verpakkingen stijgen.

² <http://moneytalk.knack.be/geld-en-beurs/consument-mag-zelf-kiezen-of-hij-facturen-elektronisch-of-op-papier-krijgt/article-normal-575937.html>

Daarenboven is concurrentie in deze sector vrij lokaal, aangezien het transport van papier en van verpakkingskarton (o.a. golfkarton) grote volumecapaciteit vergt voor weinig waarde. Daardoor is de concurrentie vanuit verafgelegen landen niet echt rendabel.

Deze positieve evolutie hangt enerzijds nauw samen met het behoud van belangrijke logistieke distributiecentra en pakjesdiensten in België.

Anderzijds dient de regering de meest duurzame verpakkingsalternatieven te ondersteunen, waar de papierverpakkingen vaak synoniem voor zijn. Om die reden pleiten de sociale partners ervoor, in de context van de omzetting van de Europese richtlijn betreffende de vermindering van het verbruik van lichte plastic draagtassen (EU 2015/720), dat de papieren zakken worden behandeld als een duurzaam alternatief voor de plastic zakken. Het gebruik van papieren zakken zou dus moeten worden gestimuleerd in plaats van afgeremd. De sociale partners herhalen dan ook hun adviesbrief aan minister Marghem, in de brief van 5 juli 2016 (CCE 2016-1555), waarin ze duidelijk argumenteren waarom “de invoering van een minimumprijs voor de zakken voor eenmalig gebruik (zowel voor papier als plastic) geen adequaat antwoord biedt op de problematiek van de plastic zakken” .

Coherent 6% btw toepassen op alle niet-reclamedrukwerk

Er is zeker nog een toekomst voor commercieel drukwerk zoals flyers, affiches of bedrijfsfolders, ondanks de opkomst van digitale reclame en sociale media. Organisatoren van evenementen en de grote afnemers van bedrijfsfolders (zoals de wagensector of de banken) blijven gedrukte informatiefolders en affiches als een integraal deel van hun communicatieportfolio beschouwen.

Grotere drukkers en onlinespelers blijven evenwel volop mikken op een verdere digitalisering en schaalvergroting. De hieruit voortvloeiende hevige prijsconcurrentie (binnen de grenzen van bepaalde kwaliteitseisen) zal voor een nog verdere rationalisatie zorgen. Overnames, fusies, stopzettingen en faillissementen tekenen dan ook de sector. Een belangrijke bedreiging die dit proces nog kan versnellen is de overgang van papieren naar digitale facturering.

Verder wordt het meeste drukwerk te snel als reclamedrukwerk bestempeld. Verenigingen die een grote sponsor vernoemen op een uitnodiging voor een activiteit vallen onder het 21 procent btw-tarief. Verenigingen die geen sponsor vermelden betalen 6 procent btw voor hun drukwerk. Zo is het voor klanten en drukkers niet altijd duidelijk welk btw-tarief nu van toepassing is.

Daarenboven geldt in het kader van rouwdrukwerk een btw-tarief van 21 procent voor drukkerijen, terwijl begrafenisondernemingen die belast worden met de volledige organisatie van de uitvaart dit kunnen doen aan het verlaagde tarief van 6%.

De arbitraire aanrekening van btw-tarieven leidt tot willekeur, oneerlijke concurrentie en in bepaalde gevallen zoals bij rouwdrukwerk zelfs ronduit tot concurrentievervalsing.

De arbitraire aanrekening van btw-tarieven leidt dus tot twee soorten van oneerlijke concurrentie. Een eerste geval vindt zijn oorsprong in het feit dat sommige drukkers systematisch het tarief van 6% toepassen voor alle verenigingsdrukwerk, ondanks het feit dat een sponsor wordt vermeld. In het tweede geval heeft het feit dat enkel de begrafenisondernemingen het tarief van 6% mogen aanrekenen voor rouwdrukwerk een volstrekt wettelijke vorm van oneerlijke concurrentie tot gevolg.

Gegeven de moeilijke situatie van de drukkerijen en de belangrijke rol die de overheid moet spelen om eerlijke concurrentie in de sector te waarborgen, zou de regering een coherente uitbreiding van de toepassing van het verlaagde btw-tarief van 6 procent op alle niet-reclamedrukwerk moeten doorvoeren, inclusief rouwdrukwerk en drukwerk voor activiteiten van verenigingen waarop commerciële sponsors staan vermeld.

Coherent de btw naar beneden gelijkschakelen voor papieren en digitale publicaties.

De publishingwaardeketen ondervindt momenteel de grootste negatieve impact van digitalisering, maar deze negatieve impact varieert van deelsector tot deelsector. De boekensector lijdt relatief het minst onder de digitalisering. PWC verwacht dat, ondanks de omzetsdaling voor het papieren boek in België, de volledige markt van e-boeken en papieren boeken tijdens de komende jaren verder zou blijven groeien. De kranten en magazines worden echter geconfronteerd met een krimp van hun aantal papieren lezers. Papierfabrikanten die voornamelijk papier leveren aan de uitgevers voor het drukken van kranten en periodieke bladen zullen dan ook rekening moeten houden met een geleidelijke inkrimping van hun afzetvolume.

De publishingsector ondergaat inderdaad een belangrijke transformatie naar een multimediale omgeving, maar de snelheid waarmee deze transitie plaatsvindt, varieert van medium tot medium. De mediasector investeert al jaren in het uitbreiden van zijn competenties naar de ontwikkeling en aanbidding van digitale alternatieven voor zijn kerndiensten. De digitalisering van zijn eindproducten zal een verdere opgang kennen. Dankzij de digitale innovaties zal dit toelaten een deel van de tewerkstelling van de publishingwaardeketen te behouden. Niettemin zullen de kleinere werkintensiteit en de lagere winstmarges op de digitale alternatieven het verlies aan tewerkstelling niet volledig kunnen compenseren.

Nochtans is de doorbraak van digitale dragers om diverse redenen onomkeerbaar. Daarom is in deze moeilijke tijden voor uitgevers van kranten, tijdschriften en boeken een gelijkschakeling van het btw-tarief voor de digitale dragers met het btw-tarief van toepassing op de papierdraggers van levensbelang. Dit betekent dat publicaties op papier die nu een btw- tarief van nul procent kennen ook in digitale vorm een nultarief moeten krijgen, teneinde onder meer de ontwikkeling van hybride producten, die de papierdraggers en digitale dragers combineren, ten volle mogelijk te maken.

Bijzondere aandacht besteden aan de mededingingsregels i.k.v. de sterke concentratie in de digitale distributie

Ten slotte moet worden opgemerkt dat de producenten van de content weliswaar aan de oorsprong liggen van elke creatie van activiteit in de waardeketen van digitale distributie, maar dat het meeste geld verdiend wordt door de eigenaars van de internationale platformen, omdat ze de "customer ownership" van de eindklant in handen hebben (m.a.w. het ultieme klantencontact). De kernactiviteiten van deze internationale technologische tussenpersonen zijn gericht op het maximaliseren van de winst binnen hun eigen organisatie en de onderhandelingen tussen deze platformen en de eigenaars van de content verlopen bijgevolg steevast moeizaam.

De producenten van de content vragen in deze context dat de mededingingsautoriteiten bijzondere aandacht besteden aan het respecteren van de mededingingsregels i.k.v. de reeds sterke concentratie in de sector van de digitale distributie en dit met het oog op het verzekeren van eerlijke onderhandelingen in de sector.